

Västra Sigfridsleden

EN PILGRIMSLED PÅ ANRIKA VÄGAR I SMÅLÄNDSK KULTURBYGD

Ingelstad - Växjö - Alvesta - Nydala kloster

LEDER SÖDERIFRÅN KOMMER ATT ANSLUTA I FRAMTIDEN, MEN NU STARTAR VI I INGELSTAD SÖDER OM VÄXJÖ.

Norr om Väckelsång kan man välja på två vägar in mot Växjö.

Alternativ ett är att följa ledens rödgula skyltning som sammanfaller med cykelleden Åsnen Runt. Ingelstad - Växjö, stadsdelen Teleborg. **Alternativ två** är att vandra den oskyldade vägen över Uråsa - Lidhem - Jät- Tävelsås - Rinkaby - stadsdelen Teleborg-Växjö centrum.

Ingelstad - Växjö 20 km

ALTERNATIV ETT - INGELSTAD

I tätorten Ingelstad finns service av olika slag, särskilt intressant är det trevliga och traditionsrika Solvikens pensionat. Här ligger också Östra Torsås kyrka.

Strax norr om Ingelstad ligger två unika sevärdheter. Inglinge hög som är Smålands märkligaste fornminne och det största i trakten. Lantrasparken är det enda stället i Sverige där man kan se nästan alla svenska raser samlade.

LÄS MER OM KYRKAN, PENSIONAT OCH SEVÄRDHETER # 1

ALTERNATIV TVÅ - URÅSA - LIDHEM - JÄT - TÄVELSÅS - RINKABY - STADSDELEN TELEBORG, VÄXJÖ

LIDHEM

Strax norr om Väckelsång pekar skylten mot Lidhem. Vandra genom allén, anlagd av von Köhlers, på Lidhems säteri i början av 1800-talet, och du kommer fram till Lidhems säteri som ligger vackert vid Lidhemssjön, en rik fågelsjö. Kommer du förbi här i juli kan du se ett täcke av tusentals vita näckrosor i sjön.

[LÄS MER OM LIDHEMS SÄTERI # 2](#)

JÄT - URÅSA - TÄVELSÅS

Tag vägen mot Jät. Området här är klassat som riksintresse, då det i trakten finns både kyrkomiljö, herrgårdsmiljö, bymiljö, fornlämningsmiljö – allt inramat av stora fält, stenmurar, odlingsrösen, alléer och brukningsvägar.

Snart ser du en vacker gammal valvbro speglar sig i Aggaån. Denna bro byggdes på 1870-talet av en brobyggare Persson från Stenslanda by, söder om Tävelsås. Här ligger medeltida och nyare kyrkor som ett pärlband. Du passerar Jäts medeltida kyrka, Uråsa medeltida kyrka, Jäts nya kyrka och Tävelsås medeltida kyrka

[LÄS MER OM KYRKORNA #3](#)

TELEBORGS STADSDEL, VÄXJÖ

Här knyts de båda alternativa vägarna från söder samman.

Alldeles vid infarten till staden söderifrån börjar stadsdelen Teleborg. Här på den höglänta delen ser du hela Växjö och Domkyrkan i fjärran.

Ekotemplet

Växjös hörvärda vattentorn. Tornet, som stod färdigt 1974, har blivit en riktig turistattraktion. Av en tillfällighet uppstod under kupolen det mest otroliga ekoljud. Ljudvågor som slår upp i taket studsar fram och tillbaka åtminstone 15 gånger. Pröva på att sjunga eller ropa högt!

Telestads by och Teleborgs slott

Du befinner dig nu på markerna till. Under medeltiden fanns här mellan åtta till tio gårdar, som sedan blev fler efter hand som de delades genom hemmansklyvning. På 1800-talet utgjorde området tre rusthåll och det var dessa, då under namnet Telestads herrgård, som greve Fredrik Bonde köpte 1895 och några år senare lät uppföra Teleborgs slott på. Se text om slottet längre fram.

Snett emot vattentornet, ligger Telestads herrgård. På 1720-talet var ingen mindre än Carl von

Linné anställd som informator här. Linné var inackorderad som student i familjens stadshus och apotek nära det nuvarande s. k. Strykjärnet, granne med Karolinerhuset vid Domkyrkan.

[LÄS MER OM DET GAMLA THELESTAD OCH TELEBORGS SLOTT # 4](#)

Linnéuniversitetet och campus

På höger sida börjar snart Växjö Universitetsområde. Man skulle kanske kunna säga att grunden till universitetet lades redan på 1100-talet när legenden om den helige Sigfrid, som kristnade hedningarna i landet Värend, uppstod. För utan Sigfrid hade vi inte haft domkyrkan och utan den (en katedralskola knöts till kyrkan) hade Växjö inte blivit den skolstad den blivit och som nu utvecklats till universitetsstad. Universitetet har just nu ca 15.000 studenter och ca 1000 anställda. Ca 600 studenter kommer från många andra länder i världen. Vid årsskiftet 2009/2010 slogs Växjö universitet och Kalmar högskola samman till Linneuniversitetet och har tillsammans cirka 30 000 studenter.

Bredvid Videum ligger det nya mediehuset. Hela huset har en yta på 2400 kvadratmeter i tre våningar. Här finns Sveriges Television som producerar nyhetsprogrammet Smålandsnytt.

Här finns också ett grafiskt center som betjänar SVT i hela landet. På tredje våningsplanet finns ett antal mindre medieföretag.

[LÄS MER OM LINNÉUNIVERSITETET OCH DESS BYGGNADER #5](#)

Arboretum på Teleborg

Ett Arboretum, en trädsmäling i vetenskaplig ordning, har anlagts i anslutning till Teleborgs slott, 32 träd, två av varje art, har planterats här. Tanken med planteringen har koppling till ämnet skogs- och träteknik vid universitetet, nu finns gångavstånd för studenterna att studera de olika träderaterna. Bland de 16 nya namngivna trädsorterna som man kan se om man tar en promenad runt slottsudden är bl a knäckpil, gråal, valnöt och balsampoppel. Dessutom finns ett tulpanträd, en art som Linné ska ha fört in i Sverige.

En sådan samling, Linnés Arboretum, men då med hela artbestånd från olika delar av världen, samt en "körsbärsdal" har planterats i den 40 hektar stora Teleborgsskogen mitt i stadsdelen Teleborg. Cirka 4000 plantor har planterats, bl a har man planterat svarttall som annars bara syns i Sydeuropa. Från Nordamerika kommer rödek, kärrek och weymouthtall liksom den grå valnöten som växer vid de stora sjöarna på gränsen mellan USA och Kanada. Den japanska strimlönnen med sitt vackra vitstrimmiga mönster på stammen kan du också se här. Genom ett treårigt partnerskap mellan Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp (SLU) och Växjö kommun ska det forskarna tidigare gjort i laboratorium nu prövas i praktiken, genom denna vetenskapliga trädplantering i storformat. Den storlek det här handlar om är mycket ovanlig och man hoppas på att Växjö kan bli en nedslagsplats för trädgårdskulturen i sydöstra Sverige

Sjön Trummen

På höger sida ser du sjön Trummen. Sjön rönte internationell uppmärksamhet när Växjö kommun

på 1970-talet tillsammans med limnologerna i Lund genomförde ett storstilat renings- och föryngringsprojekt av sjön. Genom att gräva upp ett par meter bottensediment föryngrades sjön flera tusen år, sjön blev nu to m badbar! Det miljöarbete som startade i och med sjörestaureringen på 1970-talet har resulterat i att Växjö fick pris som världens bästa klimatkommun år 2000 - och Europas bästa 2007

Nya bostäder (Limnologen) har byggts här vid sjön och bryggor, kajplats och en ny gångstig vid sjön gör området attraktivt och tillgängligt. Den naturmiljö som finns med bestånd av ekar och tallar har tagits tillvara.

Ett projekt som stod klart under våren 2009 är den 80 m långa, 3 m breda, gång- och cykelbro över sjön Trummen i Skirviken, mellan Brände Udde och Teleborgs slott.

Avståndet över viken är 210 m, men utfyllnad gjordes på båda sidor av viken. Nu har man knutit ihop ett gång- och cykelstråk runt Trummen på samma sätt som finns runt närlägna Växjösjön. Mitt på träbron finns sitterasser och en trädgrupp.

Trästaden

Sveriges största trähusprojekt, som blivit ledande på träbyggnadsteknik i landet - i samarbete med Linneuniversitetet samt Södra och Videum - ligger här vid sjön Trummen. De fyra bostadsrättshusen, Limnologen, i åtta våningar varav sju i trä, är de högsta trähusen i norra Europa och enligt experterna, också de mest brandsäkra genom flamsäkra ytskikt och sprinklers i alla 134 lägenheterna. Husen har rönt stor internationell uppmärksamhet då ca 3000 personer från alla världsdelar (utom Afrika) gjort studiebesök här. Husen tilldelades 2009 Årets Arkitekturpris.

[LÄS MER OM TRÄSTADEN # 6](#)

LINNÉTRÄDGÅRDEN

Strax innan Sigfridsområdet, vid sjön Trummen mellan kanalen och husen Limnologen, ligger trädgården, som med en yta på 10 x 23 meter, skapades av en av Sveriges främsta landskapsarkitekter, Ulf Nordfjell i sambandet med Linnéåret 2007. Trädgården deltog i Chelsea Flower show i London och vann guldmedaljen! Därefter skeppades den till Göteborgs botaniska trädgård där den "bott" i två år innan den skänktes till Växjö hösten 2009. I trädgården finns Linnéanknutna växter; bl a hasselört, vit trollilja, linnéa, Hammarbytaklök, Himalajabjörk med kritvita stammar, tallar och äppelträd klippta så att de bildar ett tak.

Inramningen består av timrade träväggar, granitblock och en vattenanläggning. Till trädgården hör också tre konstverk skapade av den norska internationellt erkända konstnären Anna-Karin Furunes. Hennes specialitet är laserbeskurna skulpturer där hålen i verken skapar motiven. Huvudverket är ett porträtt av Linné och de två övriga föreställer en banan och en ananas, allt i nämnda teknik.

AQUA MERA SIMHALL

Till vänster ser du Växjösjön och simhallen där det finns bassänger och äventyrsbad. Numera är också Växjösjön badbar med badplats andra sidan sjön.

Växjö - Europas grönaste stad

Nu kommer du snart till den gamla delen av Växjö. Till vänster om dig ser du, som redan nämnts, Växjösjön. Framför dig ser du den imponerande **Domkyrkan** från 1000-talet, med sina två tornspiror.

Det var vid Växjösjön som allting en gång tog sin början. Det är denna ”vägsjö” som gett staden dess namn och vars ursprung tros ha börjat på 1000-talet, när virdarna (namnet på befolkningen här) samlades på den stora marknadsplatsen vid de vägar som strålade samman vid sjöns norra ände. Detta var vägarna från byarna Araby, Bäckaslöv, Hov, Telestad, Holstorp och Skir – då avlägsna byar, idag stadsdelar, så nära som på de två sistnämnda som fortfarande betraktas som ”landet”. Vägarna vid sjön, Vägsjön = Wegsio – Växjö. På den tiden gick sjön nästan ända upp till domkyrkan.

LÄS MER OM MARKNADEN VID SJÖN OCH DOMKYRKAN # 7

Växjö - Bergunda 6 km

Från Växjö Domkyrka går vägen genom Linnéparken, under järnvägsbron och längs med Växjösjön genom stadsdelen Söder med ny och gammal villabebyggelse. ”Söder om söder” kommer du strax in i en mycket vacker bokskog

NATURRESERVATET BOKHULTET

Naturreservatet Bokhultet är ett mycket omtyckt strövområde med ett variationsrikt växt- och djurliv. Förutom det stora bokbeståndet finns här mycket flera hundra år gamla ekar och tallar som förmodligen sett den unge Carl von Linné på exkursion.

År 2010 invigdes här i början av Bokhultet ett ”Biparadis”! Ett backlandschap med blommade odlade växter och buskar, ängsmiljö, sanddyner och en damm. Bi- och humleholkar har satts upp, gångstråk med paviljonger och informationsplatser har iordningställts. Vid bron ”Sundet” möts norra och södra Bergundasjöarna. Här vid bron är det populärt attstå och fiska och kanske sedan grilla vid strandkanten.

LÄS MER OM RESTAURERING AV SJÖAR I VÄXJÖ # 8

Bergunda - Gemla 15 km

Vägen mot Bergunda går genom gamla exercismarker för Kronobergs Regemente, I 11, numera nedlagt. De små torpen inne i skogarna hyste säkert många indelta soldater av "Raskens" kaliber, som Vilhelm Moberg så målande skrivit om! På höger sida ligger Växjös stads avloppsreningsverk och strax därefter Jaktskytteklubbens skjutbana.

Efter någon km svänger du höger mot Bergunda. På höger hand ser du en av Växjös ridanläggningar. Därefter är du snart framme vid Bergunda kyrka.

LÄS MER OM BERGUNDA Kyrka # 9

Prästgården är det stora gula huset snett emot kyrkan. I fastigheten efter prästgården bodde prästgårdssarrendatorn och det vita lilla stenhuset bredvid var undantagsstuga.

På höger sida ser du snart ett vackert 200 år gammalt dubbeltorp som tidigare beboddes av torpare på Bergkvara herrgård, idag hemvist för Bergunda hembygdsförening.

Vid riksväg 23, sväng vänster och sedan strax höger mot Bergkvara. Du kommer snart över Helge å, här ligger Örsleds kvarn och en vacker gammal stenvalvsbro. Här utkämpades våldsamma strider i juli 1542 mellan bonde- och upprorsledaren Nils Dackes män, ett par tusen man, och kungens styrkor på minst 500 man. Nils Dacke intog därefter Bergkvara, där den havande slottsfrun Magdalena Gyllenstierna själv ansvarade för slottets säkerhet, imannens frånvaro. På vårvintern kan man, om man har lite tur, här vid forsen se den svartvita strömstaren. I Bergundasjön ses ibland även gladan liksom sångsvanar och knipor.

BERGKVARA GODS

Gå rakt över väg 23 mot Bergkvara. Snart skymtar Bergkvara slottsruin rakt över sjön. Namnet Bergkvara betyder björkarna vid stranden (berk (g)=björk, vara=strand).

Bergkvara, Kronobergs läns största herresäte är välbekant i den svenska historien. På 1300-talet härskade här den s k Bergkvarasläkten, med en sjuuddig stjärna i sin vapenbild. Godset var som störst i slutet av 1400-talet med 1000 gårdar i Sverige och 500 i Danmark, inräknat Skåne som då var dansk mark. Genom en serie äktenskap och gynnsamma arv skapades möjligheterna till detta godskomplex. Politiskt som ekonomiskt hade godset en betydande makt. Under dessa tider härskade här den kända Trolle-släkten.

Det var Arvid Trolle som på 1470-talet byggde Bergkvara slott, idag ruin. Han kom att bli en av de rikaste och mest inflytelserika männen i Norden. Han ägde som mest 2.000 gårdar i Småland och Skåne (Danmark). Bergkvara, söder om Kalmar, var hamn för godset Bergkvara söder om Växjö. Nu ägs och drivs godset av familjen Posse.

LÄS MER OM BERGKVARA GODS # 10

Fortsätt vidare på den gamla vägen mot Gemla - cirka 7 km. På denna väg njuter du av vackra naturmiljöer. Du är fortfarande på Bergkvaras mark. Vid förra sekelskiftet fanns under godset inte mindre än 105 bebodda torp. Mellan torparen och godsägaren fanns en överenskommelse att göra dagsverken på godset, i allmänhet mellan 100-200 om året. De stora arrendegårdarna betalade som regel kontant arrendeavgift.

I vägkorsningen mot Långstorp, ett stycke upp i backen, syns lämningar efter ett fårahus, i bruk in på 1920-talet. Fortsätt vägen mot Gemla.

Detta är den gamla häradsvägen och här färdades Carl von Linné i maj 1749, på sin Skånska resa. På vägen passeras många av de typiska, småländska stengärdarna.

LÄS MER OM STENGÄRDESGÅRDARNA # 11

Gemla och Öja

Detta är en industribygd med traditioner. Läget var gynnsamt precis vid den strömmande Helige å. Vattenkraften, och på senare tid järnvägens tillkomst (Växjö-Gemla-Alvesta-sträckan togs i bruk 1865) har med all säkerhet haft stor betydelse för Gemlas utveckling. Järnhantering och papperstillverkning har funnits i bygden sedan 1700-talet och leksakstillverkning sedan 1800-talet. Micki leksaker (fabriksshop finns, ligger på vägen mot Alvesta, tag vänster vid industriskylt "Västra"), känt långt utanför landets gränser. Ett rikt hantverksliv har alltid funnits i detta långsträckta samhälle med sina numera 1.700 invånare.

500 m från "Gemla-skylten med pil", det andra röda huset på vänster sida med snickargläasje på verandan, är författaren Pär Lagerkvists farföräldrars hus, Björkelund.

Gemla station

I Gemla går du över järnvägen, svänger vänster in på Svarta vägen. Här ligger Gemla station, det gula huset på vänster sida. Stationen, som ritades av Claes Adelsköld, stod färdig till invigningsdagen av järnvägen, 3 juli 1865. Stationen stängdes 1989 men den gamla inredningen finns delvis kvar. Stinsbostaden och vänthallen är charmigt renoverade till café och inredningsbutik i en lantlig, gammaldags miljö med gamla möbler, kamin och kakelugnar. Nu kommer förmodligen att bli tågstopp i Gemla igen.

Därefter går du vidare rakt fram på Stationsvägen till Södra Vägen och fram till Växjövägen som du korsar och går in på Skärvavägen. Denna väg slingrar sig vackert genom byn Getaskärv, här bodde Pär Lagerkvists morföräldrar (huset står ej kvar, se text om Pär Lagerkvist nedan).

Vid Skärvaberget har du en vidsträckt utsikt över Helige å och de numera invallade maderna. Om maderna kring ån "med dimma över svartnat vatten" skrev Pär Lagerkvist. Ur diktsamlingen "Aftonland".

När du gått igenom Getaskärvs by och kommer ut på Gransholmsvägen, tar du höger och sedan vänster upp till hembygdsgården.

LÄS MER OM PER LAGERKVIST OCH ÖJA HEMBYGDSGÅRD # 12

Fortsätt sedan vägen fram genom och du kommer snart fram till Öja kyrka.

Kyrkan, vid en fyrvägskorsning ”mitt i byn” stod färdig 1854.

LÄS MER OM ÖJA Kyrka # 13

Värt en avstickare söderut från Öja kyrka (600 m)

Byn Gransholm, 1 km från Öja kyrka

Från Öja kyrka fortsatt på Gransholmsvägen kommer du snart till Villa Gransholm, byggd 1902, som bostad till en disponent på Gransholms Pappersbruk. Är numera ett charmigt hotell som ingår i kedjan Countryside Hotels.

LÄS MER OM GRANSHOLM # 14

Värt en avstickare norrut från Öja kyrka (600 m)

Verkstaden Herkules

Gå vidare mot Öja, sväng höger nere vid vägen. Efter knappt 2 km ser du en vitputsad verkstadslänga på höger sida. Det är Verkstaden Herkules, med rötter från början av 1800-talet och sex generationers smeder. Miljön i verkstaden (Gransholmsvägen 80) är intakt och maskinerna från tidigt 1900-tal, som drivs med remdrift, fungerar fortfarande. I smedjan visas smide och här finns också sten- och stubbrytaren ”Herkules” som tillverkades i 30 000 ex, från 1913-1945. Intill ligger ”Lillstugan”, en ryggåsstuga som flyttats hit från godset Engaholm och inretts med gamla möbler och bruksting från olika tidsperioder.

Från Öja kyrka fortsätter du annars på den lilla vägen genom Öpestorps by mot Alvesta.

Gemla - Alvesta 9 km

ALVESTA

På väg in mot Alvesta tätort går du på vandringsleden Spånenleden in till samhället tills du stöter på Västra Sigfridledens skyltar igen. Leden går genom norra delen av Alvesta samhälle med dess lövskogsparkar och stillsamma villaområden och du kommer ner till Aringsås kyrka.

Alvesta är också eniktig järnvägsknuspunkt mitt på stambanan mellan Köpenhamn - Malmö och Stockholm. Likaså passerar här Kust-till-Kustbanan Göteborg - Växjö - Kalmar/Karlskrona. Om du väljer att åka tåg kan du börja din vandring här.

LÄS MER OM DET GAMLA ALVESTA OCH ARINGSÅS MEDELTIDA KYRKA # 14

Värt en omväg till Alvesta centrum

Förutom all service finns här några intressanta byggnader. Alvesta station blev byggnadsminne 1986 och inrymmer nu också en utställningshall. Riksdagsmannagården har anor från 1600-talet och även Tingshuset är byggnadsminne.

LÄS MER OM DET HISTORISKA ALVESTA # 13

SKOGSKYRKOGÅRDEN

Kyrkogården ligger på Lekarydsvägen, parallellt med leden mellan Alvesta och Lekaryd. Kyrkogården tillkom som en begravningsplats eftersom den gamla kyrkogården var i det närmaste fullbelagd. Efter att olika förslag diskuterats bestämde man sig för "Spåningslanda hage" som redan från början var en naturskön plats, ett välvårdat område med vackra björkar. Nya kyrkogården invigdes 1958. Vid minneslunden på norra delen möts man av en sten med inskription av Alvestaskalden Birger Franzén omgärdad av en vacker stenmur lagd av Åke Valtersson.

Alvesta - Moheda 10 km

Vägen mot Moheda går via Lekaryd och Gåvetorp på östra sidan om Dannsjön.

MOHEDA

Moheda bysamhälle har anor tillbaka till stenåldern. På en höjdsträckning väster om Mohedaån ligger de ursprungliga gårdarna Moheda Norre, Södre och Mellangård och i den sydligaste delen av byn låg den beryktade och talrik besökta "Moade marken". Efter att kyrkan blivit uppförd i slutet av 1100 talet började bebyggelsen ta fart, och i slutet av 1850 talet byggdes järnvägssträckningen Malmö – Stockholm genom Moheda. 1 juni 1864 invigdes Moheda Järnvägsstation, och sedan dess har samhället varit i utveckling.

Vid besök i Moheda får man inte missa att besöka den gamla vackra 1100-tals kyrkan, kyrkan har även ett kyrkomuseum, den vackra hembygdsparken med alla sina gamla byggnader, samt det intressanta skolmuseet. Här inträffade också "Explosionen i Moheda" 1958.

LÄS MER OM KYRKAN, HEMBYGDSPARKEN, SKOLMUSEET OCH EXPLOSIONEN # 14

Efter hembygdsparken går vandringen genom Vegby by. Här finns många intressanta lämningar från olika tider. Bland annat "brostenar" som märkte ut vilka delar av vägens skötsel som hörde till vilken gård. Hällkistor och rösen finns också flera.

LÄS MER OM VEGBY OCH LÄMNINGARNA I BYN # 14

SLÄTTHÖG

När Vegby skog övergår i ett öppet landskap med en vidlyftig mosse har vandringen nått Slätthögs. Först kommer vi till **Hössjö**, socknens största by, som har en förhistorisk bas i sina gamla gravfält men även blivit känd genom Carl Andersson – gästgiverikrögaren som blev omvänd och i slutet av 1800-talet var en av landets mest kända pastorer. Här bodde även J P Bergman, som i egenskap av kantor, skollärare och kommunalt förtroendevald blev lokalt känd men det som gjorde namnet internationellt känt var sondottern, Ingrid Bergman, sedan hon etablerat sig som filmstjärna. Vandringssleden utgörs av den gamla landsvägen Växjö - Göteborg på vilken mången färdats genom åren. Här gick Gustav Vasa från Växjö till Rydaholm och här tågade Karl XI med sin armé sensommaren 1876. Kungen fann sitt natthärbärge i Prästgården, som då låg i anslutning till kyrkodammen men som återfinns på höjden i öster sedan 1855. Förutom prästbostad inrymmer den majestätiska byggnaden även expedition och församlingshem.

Här finner vandraren en genuin småländsk miljö och bortsett från att skogen brett ut sig till att täcka 75 % av landarealen framträder ändå i grunden det gamla landskapet. Socknen är stor med en landareal av 12.388 ha och drygt 1.000 ha sjöar och de drygt 12 mil långa vägarna slingrar sig fram i en kuperad natur genom skogar, över mosstegar och åkergården, i nära anslutning till de många små sjöarna och gölarna och med den genuina bebyggelsen som kompletterande blickfång. De **49 byarna** har alla sin egen profil men skapar tillsammans en helhet, såväl för boende som de gäster som genomkorsar bygden på vandringssleden.

Slätthögs kyrka

Denna miljö domineras emellertid av kyrkan, som uppfördes 1841-42. Trots fyra renoveringar är förändringarna så obetydliga att den alltjämt är en av få genuina s.k. Tegnérykkor. Den är sedan 1992 kompletterad med ett kombinerat kyrkomuseum och kapell. I kyrkoparken märks emigrantmonumentet, som minner om att 927 sockenbor utvandrat – de flesta till USA, varifrån det regelbundet kommer emigrantättlingar för att söka sitt mänskliga rotfäste. En ökad kunskap om kyrkan och dess inventarier finns att få såväl i muntlig som i skriftlig form.

Klasentorps by

Efter kyrkan viker vi av till höger från den gamla landsvägen till den s.k. "Östra vägen" och snart har vi nått byn Klasentorp. Det är en av socknens äldsta och största (748 ha och 44 fastigheter) byar och kännetecknas inte minst av sin traditionella bebyggelse. Vandringen tar sin sträckning genom byn i nordlig riktning på en gammal kyrkväg. Efter några km skogsvandring når vi **Broaskog**, där det nyligen öppnats café och gårdsbutik. Här kan det finnas skäl att göra en liten avstickare till grannbyn Vångsnäs, som ligger i Moheda sockens nordvästra del. Anledningen är att det i denna by finns bevarad en s.k. jungfrukulle, d.v.s. en gravkulle över en ung flicka, som i hednatid begravts levande som ett offer. Här kan man endera fortsätta via byn **Skog** invid sjön Fiolens västra strand där det finns möjligheter för **övernattning** eller gå tillbaka till Broaskog. Omsett alternativ kommer vi till byn Grönaberg.

Grönaberg,

Nästa by heter Grönaberg och med sina 260 m.ö.h. är det Alvesta kommuns högst belägna by! Drygt 100 m från färdvägen finns ett av ortsborna år 1991 uppfört soldattorp.

Gamleboda

Nästa anhalt är Slätthögs Hembygdsgård i Gamleboda. Byggnaden utgjorde från sin tillkomst 1911 till 1945 småskola och efter en lång mellanperiod i privat ägo förvärvades den 2004 av Slätthögs hembygdsförening, som där har sitt centrum och sitt digra material om bygdens historia. Byn heter också Gamleboda och namnet härleds till den ”gamle boden”, vilket betyder att av Klasentorps åldriga utmarker runt Åbodasjön var det här som den första bofasta befolkningen slog ned sina bopålar. Vägen ansluter till tidigare omnämnda ”Östra vägen” och några hundra meter i sydlig riktning återfinns Slätthögs fotbollsarena, Hultet, som tillkom 1972.

Åboda

Vid vägkrysset domineras synintrycket av ett stort sågverk. ATA-Timber, som grundats 1945 uppförde här 1959 sitt andra sågverk. Anläggningen har därefter regelbundet förnyats och är idag tidsenligt anpassad och en enhet i ATA-koncernen. Denna moderna resurs kontrasterar totalt mot sitt ursprung för ännu långt in på 1800-talet dominerades platsen av torp och backstugor. Bl.a. låg här Gamleboda soldattorp men en av dess sista knektar, Johannes Ek, valde att flytta till andra sidan ån och förvärvades där en år 1783 anlagd sågkvarn. Denna anläggning är fortfarande i funktion och dessutom i samma släkts ägo. Vi passerar genom Åboda och där finns möjligheter både till ett svankande bad vid byns badplats och en fisketur. Byn var under många decennier ett lokalt centrum med skola, affär, poststation, busshållplats m.m. Här finns också möjlighet att göra en ny avstickare - till Hökaboda, där det finns en gammal offerkälla. Där fick många barn - ända in på 1900-talet - ett extra dop i hopp om att det skulle bli skyddat mot smittkopper och engelska sjukan.

Bredahorva

Vandringen för oss till Bredahorva vars norra del fått namnet Österhult och här har kulturen en gång haft en levande utpost. Missionshuset, som uppfördes 1877, var i bruk till 2005 och när färdvägen viker av i västlig riktning uppmärksamar vi en byggnad med en dubbel historia. Åren 1858-1931 var det skola och sedan blev det en nöjesanläggning under drygt två decennier innan den fick en ungefärlig lång tid som bygdegård.

Hässleberg

Här genomkorsar vi socknens mittregion genom den s.k. skollärvägen – en drygt 4 km lång väg i ren skogsmiljö. Vi ser norr om vägen den sägenomspunna sjön Trehörningen och söder därom ligger Klövabacken, som med sina 273 m.ö.h. är Alvesta kommuns högsta höjd. Där byvägen ansluter till den västra (häradsvägen märks det gamla regementspastorsboställets mangårdsbyggnad. Vi viker kort senare mot väster och är nu inne i en av socknens vackraste trakter, som domineras av vattenytter och kultur såväl beträffande odlingar som byggnader.

Rickelsboda

När denna farled utmynnar i ”Västra vägen” befinner vi oss i Rickelsboda. Det var en gång socknens största gård med sina 329 ha och utgjorde boställe för regementspastorn för kavalleriet i Eksjö.

Strömhult och munkarnas väg

Vi vandrar nu på nytt i västlig riktning och befinner oss snart i Strömhult där socknens enda gods en gång var beläget, och är nu nära Dammabro, som delar sjöarna Lyen och Rymmen men tillika är en länsgräns mot Jönköpings län, en häradsgräns mot Östbo och en sockengräns mot Gällaryd. Vägen mot norr har en förhistoria i Dunehallavägen, den uråldriga farled på vilken munkarna vandrade till Nydala kloster. (Vägen och bymiljöerna i dess anslutning är närmare skildrad i en utförligare artikel i Värendsbygder 2009.) Omvänt ska bara att strax väster om vägen återfinns en ödekyrkogård.

Lyåsa

När gränsen till Lyåsa passerats finner vi i motsatt väderstreck gamla fornlämningar men framförallt är det värt att längre upp i backen stanna till och avnjuta utsikten. Byvägen (nr 366) är rankad som en av länets 7 kulturstigar, föranlett av att den genomkorsar ett biologiskt fulländat landskap men även en by med ett gammalt genuint byggnadsbestånd. I nära anslutning till vägen återfinns en bystuga, ett f.d. missionshus, och efter en stunds vandring lämnar vi inte bara byn utan även socknen, häradet och Kronobergs län.

Vägen för oss åter till tidigare nämnda häradsväg, som leder oss in i Jönköpings län, och några km från leden finner vi österut Möcklehult, där Peter Nilssons hem var beläget och västerut Ohs bruk, den gamla bruksorten som i dag har sin museijärnväg och ett intressant bruksmuseum.

Trälsmo – Ohs

Utmed vägen finns Trälskälla - en offerkälla, fossil åkermark med 750 odlingsrösen och en torplämning. Vid Ohsån finns en minnessten och en valvbro (Åtorpet).

OHS

Här finns bruksmuseum med herrgårdsmiljö, kollada och masugnsruin och Ohs järnvägsmuseum. Sommartid gör man turer med ångtåg till Bor. Orten ligger vackert vid sjön Ruskens sydspets.

LÄS MER OM OHS HISTORIA # 15

Skuggebo - Nydala

På vägen finns ett gravfält och en linbastu. I Svenskbygd finns en vacker utsiktsplats med vy över sjön Rusken. I Skateliden finns ett ”trollträd”. I Sandvik hittar du Smålandsflotten.

På den sista sträckan upp mot Nydala passerar du Långö kvarn och Gåeryds naturreservat.

Nydala

Nu är du framme vid målet i Nydala och kan uppleva klosterkyrkan, örtagården och hembygdsgården. Efter vandring i skogarna passar det bra med Nydala Café. Uppe i Flahult finns också café Timjan med enklare rätter.

LÄS MER OM NYDALA KLOSTER # 16 OCH ÖRTAGÅRDEN # 17